

տը, կ'անցնիմ կամուրջն, և ահաւաս-
սիկ կալագայի առաջին սրճարանին
լուսաւորեալ դրան առջևն, Եունք,
Ռոզասպոյ, Սանկորոյ, բոլոր իմ փաքր
իտարիաս որ ինձ ընդ առաջ կու դայ

ծիծաղկոտ զէմքով և երկայնեալ բաղզ
կօք . . . և կը կլնեմ երկայնագոյն և
լայնագոյն շունչերէն մէկն՝ զոր երբեք
կըլլած ըլլաց ազնուականի մը թոփերն

ԵՐԱՐԴԱՅԻՆ ՀԱՅՈՒՅԹ :

Ա.ՏԵԼՈՂԵՐԿԻ ԳԱՐԱՐԵ

Ղիւրիկիոյ զարմանալի բանեթուն մէջ
հաշակաւորագոյնն է անտարակցոյ Ա-
տելապէրկի հանքերն և մամնաւորա-
պէս կրողդպի մետաղն, որուն մուտքը
հօս՝ ի պատկերի կր ներկայացրնենք:

Ասելապէրկ՝ Լուպիհանայի վարչութեան մէջ պղտի քաղաք մ'է, համանուն գաւառին դիմաւոր տեղի, հեռի ի Լուպիհանայի (Լայպակի) 38 քիլոմէրդ գէպ ՚ի հարաւային արևմտաւոք: Զարմանալիք քարանձաւը, որ քաղաքին անունն առաւ, Ասելապէրկէ քիչ հեռու փոքր հովտի մը մէջ կը գտնուի, Լուէկ լին մօա: Եւրոպից ամենէն նշանաւոր հանրն է, և տարածութեամբ և գեղեցկովթեամբ թերևս բոլոր աշխարհին: Մէջը կրնան պտղարտիլ զրեթէ ինչուան ութ քիլոմէդը՝ ճամբաներու, սրահից, նուրու անցից, լայնատարր գահինաց, անձուկ սենեկաց, ուղիղ և ծամածուռ սանդղոց (յորոց կ'ելլես և կ'իշնես ուրիշ վերնակայ և ստորակայ այլեր) լաբիւրինթոսի մը մէջ. ամեն կողմ սփռուած է նախսային հեղեղեան կենդանաց բրածոյ սոկերք կամ ծածկուած ալապատիւան շինքարամիք, որ քեզի կ'ընծայեն զանազան տեսիլներ, մերթ հին պալատան մ'աւերակը հանդիսացնելով, մերթ տաճարի մը մեծավայելու կամարակապ սրահը. երբեմն ամենասպահտակ վրաններ և կախուած թեթէ քողեր, երբեմն մարդկանց և կենդանաներաց ամենէն օտարաձև պատկերներն,

Ատելսպէրիկ այրէս զատ, որ նըշա-
նաւորագոյնն է, կը համբուին այս
նկուղներէն կամքարանձաւներէն ու-

ըիշ Հաղպարէն աւելի՞ բոլոր այն ալեհն
ընդարձակ երկրին վրայ սփռուած, որ
կ'ինքնայ Ալպեանց Գարնինիսէի և Ճիռ-
լիէի տակ՝ աւստրօ-իտալական սահմա-
նակիխոն վրայ:

Այցելուք կ'իջնեն Ատելսպէրկի այրն՝
առանձին կերպով լուսաւորուած հա-
րիւրաւոր մոմերով, և երկաթէ լայն
գոնէ մ'անցնելով կը գտնուին նորա-
նշան տեղ մը. ուր հարիւր հնչող ար-
ձագանդք ծածկուած 'ի խորն կը բազ-
մապատկեն հեղեղատի մը տիխուր կար-
կաջը, որ բազմաշտաշ կը վազէ այն
անհօն ստորերկրեայ տեղեաց մէջ և
հօն կը կորսուի: Բօհքդ գետն է՝ որ
խորհրդաբար կը սորյա այն յափան-
նական խաւարին մէջ: Կամրջէ մը
կ'անցնիս անկէ: Այս անուանի քար-
անձաւին բերնէն երեք կամ չորս քի-
լոմէդը հեռու՝ ուրիշ այրի մը մուտքը
կայ: Մատուալենա անձան է՝ Ատելս-
պէրկիննեն աւելի բարձր և անկէ աւե-
լի նշանաւոր շիֆքաբարանց ճոխութեամբ
և զանազանութեամբ, այլ նոյնչափ ըն-
դարձակ չէ: Հօս կու դայ Բօհքդ կոր-
սուելու, որ այս ստորերկրեայ տեղեցն
ծայրը լիմ մը կը ձևացընէ լցեալ բազ-
մաթիւ բրոդէիներով, եզական գե-
ռունք՝ որ արևոն լցան երբեք չեն
տեսներ և որոնց վրայ շատ առասպել-
ներ երան:

Զենք ուզելի հօս մանրամասնաբարդ
նկարագրել ամենայն տեսարաններն
զոր կ'ընծայեն քարանձաւքս. միայն ըն-
թերցոցին կը թողունք երևակայինքու-
այն զարմանալի պատկերն այնշափ մո-
մերու րուսակ անդրադառեալ և բեկ-

Ատելսպէրկի անձաւաց մէկուն մուտք :

բեկեալ՝ ի պտկսքարանց և ՚ի շթաքարանց ծիածանին ամենայն գոյներով։

Ատելսպէրկի մետաղներն ճսիս են հանքային աղով, բուսական և կենդանական կինաց այսպիսի կարեսը գանձով, զոր բնութիւնը լիածեռն սփռած է ՚ի խորս երկրի և ծովուց և զոր տէրութիւնք ագահութեամբ կու տան իրենց հպատակաց։

Բնիկ ծովային աղն կամ հանքային աղն կը գտնուի հսաստատոն վիճակի մէջ խաւ խաւ տարածուած, մերթ անգոյն և մերթ կարմիր, գեղինի, և այլն, զարկած, ըստ հողախառն աղերու, ու բոնցմով խառնուած և բաղադրուած

է : Հանքային աղը կը պեղեն գուբերէ և ներբնուղիներէ, ինչպէս ուրիշ հանքաց մէջ, և նցն տեղւցն վրայ կը զըտեն : Այս զառումը կ'ըլլայ երկաթէ մազի մը մէջ հանքային աղի կտորներ դընելով և ջրոյ ընդունարանի մ'երեսին վրայ կախելով այն մաղն : Ըստ լուծման աղին ջրով աւելի ծանրանալով, վար կ'իջնէ : Կը թողուն որ պղտոր հեղաւկը նատի, հողախառն նիւթերն յատակը կը վաղեն .լուծումը պայծառ կը շոգիանայ և ամենասպիտակ աղերու բիւրեղներ կ'ունենաս, որ կը ձեան մակերկութիւն վրայ և հեղուկին յատակը կ'ինկնան :

☞ Հետեւեալ Դք Պրակը բույր պիտի նուկրենք Երրորդ Առարշագրական Հարազագագառ, որ հանդիսացաւ ՚ի վենետիկ տարւոյս մեսպիտմբերին, և յորում մեր Միաբանութիւնն ալ մասն ունեցաւ իրեն այս ուսմանս վերաբերեալ երկասիրութեամբքը։